

Nr 2.

Ankom till riksdagens kansli den 31 januari 1924 kl. 3 e. m.

Utlåtande, i anledning av verkställd granskning av militieombudsmannens ämbetsförvaltning.

För den enligt § 42 mom. 2 riksdagsordningen ett av lagutskotten åliggande granskning av militieombudsmannens ämbetsförvaltning hava båda kamrarna till lagutskott hänvisat militieombudsmannens vid innevarande riksdag avgivna ämbetsberättelse, utom vad angår däri gjord framställning angående dyrtidstillägg åt befattningshavare vid militieombudsmansexpeditionen.

Första lagutskottet, som verkställt ovannämnda granskning, har för ifrågasvarande ändamål från militieombudsmansexpeditionen mottagit ej mindre de diaries, vilka under år 1923 förts å nämnda expedition samt under militieombudsmannens inspektionsresor, än även expeditionens registratur för berörda tid ävensom särskilt förda diarium och registratur för ärenden, vilka betecknats som hemliga. Härjämte hava på särskild begäran handlingarna rörande vissa av militieombudsmannen handlagda ärenden hållits utskottet tillhanda.

Över den numera fullbordade granskningen får utskottet härmed avgiva utlåtande.

Militieombudsmannen meddelar till en början, att han under tiden från och med den 25 juni till och med den 8 augusti begagnat sig av den militieombudsmannen enligt 23 § i instruktionen tillkommande rätt till semester. Under ifrågasvarande tid hade ämbetet, enligt bestämmelserna i sistnämnda paragraf, uppehållits av hovrättsrådet John Arthur Samuelson, vilken varit utsedd att efterträda militieombudsmannen i händelse av hans avgång från ämbetet.

I berättelsen omnämnes härefter, att militieombudsmannen under år 1923 företagit ämbetsresor till Stockholms, Södermanlands, Östergötlands, Jönköpings, Blekinge, Kristianstads, Malmöhus, Göteborgs och Bohus, Örebro och Västmanlands län. Under dessa resor hade han för ändamål, som avses i 12 och 18 §§ av instruktionen, besökt Södermanlands regemente, Kalmar regemente, Smålands husarregemente, Karlskrona grenadjärregemente, Göta ingenjörskårs fästningsingenjörkompani, Flottans station i Karlskrona, Karlskrona kustartilleriregemente, straffängelset i Karlskrona, Norra skånska infanteriregementet, Wendes artilleriregemente, Skånska trängkåren, Södra

Skånska infanteriregementet, Kronprinsens husarregemente, centralfängelset i Malmö, Bohusläns regemente, Göta artilleriregemente, Göteborgs örlogsdepå, Älvsborgs fästning och Älvsborgs kustartillerikår, centralfängelset i Härlanda, Livregementets grenadjärer, Svea trängkår, straffängelset i Örebro, Västmanlands regemente samt straffängelset i Västerås. Härförutom hade militieombudsmannen i Stockholm inspekterat Livregementets dragoner, varjämte han i särskilt ärende förrättat inspektion å arméförvaltningens fortifikationsdepartementets utrustningssektion.

Vidare förmäles, att under den tid, då militieombudsmannen åtnjutit semester, tjänstförrättande militieombudsmannen företagit ämbetsresor till Uppsala, Jönköpings, Gotlands, Kristianstads och Malmöhus län, varvid han besökt ingenjörkårernas studentkompani och Göta ingenjörkårs parkkompani å förläggningen å Laxön, Jönköpings regemente, Smålands artilleriregemente, Gotlands infanteriregemente, Gotlands artillerikår, Tingstäde fästning, kronohäktet i Visby, Ljungbyheds lägerplats med där tillfälligtvis förlagda skolor, Skånska husarregementets avdelningar i Hälsingborg och Landskrona, Skånska dragonregementet samt kronohäktet i Ystad. Härjämte hade tjänstförrättande militieombudsmannen i Stockholm inspekterat Fälttelegrafkåren.

Under ämbetsresorna hade rullföringsexpeditioner samt landstormsförråd besökts, då sådant kunnat ske, utan att resorna därigenom väsentligen förlängts eller fördyrats.

Vid inspektionerna hade militieombudsmannen biträts av byråchefen vid militieombudsmansexpeditionen samt i flertalet fall även av byråintendenten vid expeditionen eller av en byggnadskunnig officer. Vid inspektionen av truppförband hade särskilt krigsrättsprotokoll, krigsdomarnas diariéer och anteckningarna över disciplinära bestraffningar, kassaförvaltningens räkenskaphandlingar samt handlingar rörande upphandling och redovisning av materiel av olika slag ävensom marketenterirörelsen granskats. Tillika hade uppmärksamhet ägnats åt vården av kaserner, byggnader och materiel samt åt hygieniska förhållanden. I samband med inspektionerna av truppförband hade även arrestlokalerna besökts. De i förestående redogörelse omnämnda besöken å de allmänna straffanstalterna hade uteslutande avsett personer, som av krigsdomstol dömts till frihetsstraff.

Över de under året handlagda ärendena meddelas i ämbetsberättelsen följande översikt:

»På sätt militieombudsmannens ämbetsberättelse till 1923 års lagtima riksdag utvisar, kvarstodo vid början av år 1923 från år 1922 balanserade ärenden till ett antal av 54

Under år 1923 inkommo ärenden till följande antal:
enligt allmänna diariet 324
enligt diariet över hemliga ärenden 1

Sammanlagda antalet ärenden, som förelegat under år 1923, utgör alltså 379

De ärenden, som inkommit under åren 1921—1923, hava utgjorts av:

	1921	1922	1923
ärenden, inkomna från Kungl. Maj:t eller statsdepartement ..	3	9	12
ärenden, överlämnade från riksdagens justitieombudsman	3	2	1
ärenden, inkomna från annan myndighet	17	13	19
klagomål eller framställningar från enskilda	142	125	139
ärenden, uppkomna under inspektioner eller eljest vid militieombudsmannen åliggande granskning	129	131	128
militieombudsmannens organisations- och förvaltningsärenden m. m.	27	35	25
Summa	321	315	324

Det från justitieombudsmannen innevarande år överlämnade ärendet utgöres av klagomål från enskild person. Under året hava alltså inkommit sammanlagt 140 ärenden av sådan beskaffenhet. Av de från föregående år balanserade ärenden hava 23 utgjorts av enskilda klagomål och 31 av ärenden, som uppkommit under inspektioner eller eljest vid militieombudsmannen åliggande granskning. Till behandling under år 1923 hava alltså förelegat 163 enskilda klagomål och 159 ärenden, som uppkommit under inspektioner eller eljest vid militieombudsmannen åliggande granskning.

Av sistnämnda ärenden hava	Enskilda klagomål	Inspektionsanmärkningar m. m.
under året avgjorts	131	134
vid årets slut varit vilande i avbidan på yttrande eller påminnelser	18	13
vid årets slut varit på domstols eller annan myndighets prövning beroende	9	11
vid årets slut varit på militieombudsmannens prövning beroende	5	1
Summa	163	159

Av de under året avgjorda ärendena hava	Enskilda klagomål	Inspektionsanmärkningar m. m.
på grund av återkallelse avskrivits	1	—
till annan myndighet hänvisats	17	1
utan åtgärd avskrivits	14	—
efter vederbörandes hörande eller eljest verkställd utredning avskrivits	53	51
på grund av stadgandet i 5 § instruktionen för militieombudsmannen fått bero	20	34
på grund därav att klaganden erhållit gottgörelse eller att rättelse eljest vunnits blivit avskrivna ..	21	45
till åtal hänvisats	5	3
Summa	131	134

Av hela antalet ärenden (379) äro under året slutbehandlade	322
i avvaktan på myndighets beslut eller infordrad utredning vilande....	51
på militieombudsmannens prövning beroende	6
Summa	379.»

Ämbetsberättelsen upptager härefter såsom bilagor redogörelse för anhängiggjorda åtal och därmed jämförliga åtgärder ävensom för vissa ärenden, vilka icke föranlett dylika åtgärder.

Beträffande åtalen har liksom i militieombudsmannens föregående ämbetsberättelser redogörelse lämnats endast för sådana, som under året prövats av första domstol, eller rörande vilka dylik domstols utslag under året kommit militieombudsmannen tillhanda, varemot övriga åtal allenast omnämnts.

Redogörelsen för »vissa ärenden, som icke föranlett åtal eller därmed jämförlig åtgärd», har förkortats så långt det varit möjligt, utan att redogörelsens ändamål förfelats. Liksom under föregående år hava av mera intresseväckande ärenden allenast en del fall medtagits såsom exempel från den militära förvaltningens olika grenar.

Under rubriken »Framställningar till Konungen» redogöres därefter till en början för den vidare behandlingen av tre i tidigare ämbetsberättelser omnämnda, av militieombudsmannen till Kungl. Maj:ts avlätna underdåniga framställningar, den ena den 16 december 1921 angående ändringar i reglementet för arméns kassaväsende i fred beträffande militärbefälet på Gotland, vilken framställning icke föranlett någon Kungl. Maj:ts åtgärd, den andra den 14 oktober 1922 angående ordningen för upptagande av nöjdförklaring i vissa fall, vilken framställning givit anledning till utfärdandet av kungl. kungörelsen den 30 december 1922 med ytterligare föreskrifter rörande tillämpningen av lagen den 26 mars 1909 angående verkställighet i vissa fall av straff, ådömt genom icke laga kraft ägande utslag, samt den tredje den 31 december 1921 angående ifrågasatt förbud för införande i inskrivningsbok av anteckning rörande ådömt straff och straffpåföljd, vilken framställning givit anledning dels till ändringar i inskrivningsförordningen för tillgodoseende av det i framställningen uttalade önskemål, dels till för ändamålet erforderlig ändring i formuläret till inskrivningsbok. Under samma rubrik upptagas vidare följande av militieombudsmannen under år 1923 till Konungen avlätna skrivelser, nämligen den 28 februari 1923 angående ifrågasatt utfärdande av bestämmelser till förekommande av tredska vid fullgörandet av samvetsöm värnpliktig åliggande civilt arbete och den 14 november 1923 angående ifrågasatt ändring i de rörande manskaps vid armén rätt till fri sjukvård och fria läkemedel gällande bestämmelser, ävensom redogörelse för en av tjänstförrättande militieombudsmannen den 8 augusti 1923 till Konungen avläten skrivelse i anledning av till militieombudsmannen inkommet klagomål över obehörigt upplåtande av regementes ridhus till ridning av civila personer.

Slutligen innehåller ämbetsberättelsen en utredning rörande missförhållanden med avseende å marketenterirörelsens vid truppförbanden nuvarande förvaltning och organisation, av vilken utredning militieombudsmannen i ämbetskrivelse den 18 maj 1923 till arméförvaltningens intendents- och civila departement givit departementen del under översändande tillika av ett inom

militieombudsmansexpeditionen uppgjort preliminärt utkast till formulär för bokföring med förklarande promemoria.

Vid den granskning av militieombudsmannens ämbetsförvaltning, som utskottet grundlagsenligt förehått, har någon anledning till anmärkning icke förekommit, vilket utskottet härmed för riksdagen

anmäler.

Stockholm den 31 januari 1924.

På första lagutskottets vägnar:

JAKOB PETTERSSON.

Vid detta ärendes behandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Hederstierna, Edw. Larson, Åkerman, Olaus Pettersson, K. G. Westman, Klejbeck, P. E. A. Jonsson* och *J. O. Karlsson*;

från andra kammaren: herrar *Pettersson* i Södertälje. *Lindqvist* i Halmstad, *af Ekenstam, Strid, Lindley, Nilsson* i Antnäs, *Söderberg, Carlsson* i Mölndal och fru *Östlund*.